

Оскар Вайлд
ПОРТРЕТ ДОРІАНА ГРЕЯ

ВИДАННЯ З ПАРАЛЕЛЬНИМ ТЕКСТОМ

Oscar Wilde
THE PICTURE OF DORIAN GRAY

Харків
«ФОЛІО»
2018

CHAPTER I

The studio was filled with the rich odour of roses, and when the light summer wind stirred amidst the trees of the garden, there came through the open door the heavy scent of the lilac, or the more delicate perfume of the pink-flowering thorn. From the corner of the divan of Persian saddlebags on which he was lying, smoking, as was his custom, innumerable cigarettes, Lord Henry Wotton could just catch the gleam of the honey-sweet and honey-coloured blossoms of a laburnum, whose tremulous branches seemed hardly able to bear the burden of a beauty so flame-like as theirs; and now and then the fantastic shadows of birds in flight flitted across the long tussore-silk curtains that were stretched in front of the huge window, producing a kind of momentary Japanese effect, and making him think of those pallid jade-faced painters of Tokio who, through the medium of an art that is necessarily immobile, seek to convey the sense of swiftness and motion. The sullen murmur of the bees shouldering their way through the long unmown grass, or circling with monotonous insistence round the dusty gilt horns of the straggling woodbine, seemed to make the stillness more oppressive. The dim roar of London was like the bourdon note of a distant organ.

In the centre of the room, clamped to an upright easel, stood the full-length portrait of a young man of extraordinary personal beauty, and in front of it, some little distance away, was sitting the artist himself, Basil Hallward, whose sudden disappearance some

РОЗДІЛ І

Робітню художника сповнювали густі пахощі троянд, а коли в садку знімався літній легіт, він доносив крізь відчинені двері то п'янкий запах бузкового цвіту, то погідніший аромат рожевих квіток шипшини.

З перського дивану, де лежав лорд Генрі Воттон, палячи своїм звичаєм одну по одній незліченні цигарки, можна було побачити лише блиск золотаво-ніжного, як мед, цвіту верболозу, чие тремтливе віття, здавалося, насилу витримувало тягар полум'яної краси. Зрідка на довгих шовкових шторах величезного вікна миготіли химерні тіні птахів, утворюючи на мить щось подібне до японського малюнка, і тоді лордові Генрі думалося про блідолицих художників із Токію, які засобами мистецтва, з природи своєї статичного, намагались передати відчуття швидкості й руху. Ще більш угнічувало тишу сердите гудіння бджіл, що пробиралися високою невичошеною травою чи монотонно й настійливо кружляли біля покритих золотистим пилком вусиків розлогої жимолості. Невиразний клекіт Лондона долинав, наче басова нота далекого органа.

Посеред кімнати стояв на мольберті зроблений у повен зріст портрет надзвичайно вродливого юнака, а перед портретом дещо віддалік сидів сам художник, Безіл Голворд, раптове зникнення якого кілька років тому так схвилювало все лондонське товариство і викликало чимало найрозмаїтіших здогадок.

years ago caused, at the time, such public excitement, and gave rise to so many strange conjectures. As the painter looked at the gracious and comely form he had so skilfully mirrored in his art, a smile of pleasure passed across his face, and seemed about to linger there.

But he suddenly started up, and, closing his eyes, placed his fingers upon the lids, as though he sought to imprison within his brain some curious dream from which he feared he might awake. "It is your best work, Basil, the best thing you have ever done," said Lord Henry, languidly. "You must certainly send it next year to the Grosvenor. The Academy is too large and too vulgar. Whenever I have gone there, there have been either so many people that I have not been able to see the pictures, which was dreadful, or so many pictures that I have not been able to see the people, which was worse. The Grosvenor is really the only place."

"I don't think I shall send it anywhere," he answered, tossing his head back in that odd way that used to make his friends laugh at him at Oxford. "No: I won't send it anywhere." Lord Henry elevated his eyebrows, and looked at him in amazement through the thin blue wreaths of smoke that curled up in such fanciful whorls from his heavy opium-tainted cigarette.

"Not send it anywhere? My dear fellow, why? Have you any reason? What odd chaps you painters are! You do anything in the world to gain a reputation. As soon as you have one, you seem to want to throw it away. It is silly of you, for there is only one thing in the world worse than being talked about, and that is not being talked about. A portrait like this would set you far above all the young men in England, and make the old men quite jealous, if old men are ever capable of any emotion."

"I know you will laugh at me," he replied, "but I really can't exhibit it. I have put too much of myself into it." Lord Henry stretched himself out on the divan and laughed.

"Yes, I knew you would; but it is quite true, all the same."

"Too much of yourself in it!"

Художник дивився на прегарну юнакову постать, що її він так майстерно виобразив на полотні, і обличчя йому опромінював задоволений усміх.

Раптом він схопився і, заплющивши очі, притис пальці до повік, наче силкуючись утримати в пам'яті якийсь чудовий сон і боячись пробудитись.

— Це твоя найкраща робота, Безіле, найкраща з усіх, що ти створив, — мляво сказав лорд Генрі. — Ти конче повинен надіслати її наступного року на виставку в «Гровнері». Тільки не до академії — зали академії занадто великі й вульгарні. Там вічно або так багато людей, що за ними не видно картин, або так багато картин, що за ними не видно людей. Одне жахливе, а друге ще гірше. Ні, «Гровнер» — це єдине відповідне місце.

— Я взагалі не збираюся її виставляти, — відгукнувся Безіл, кумедно закидаючи голову — характерний рух, з якого кпили його приятелі ще в Оксфорді. — Ні, я не виставлятиму її ніде.

Лорд Генрі здивовано звів брови і поглянув на нього крізь примхливі кільця голубого диму від заправленої опієм цигарки.

— Ніде не виставлятимеш? Мій любий, чому? Ти маєш якісь підстави? Що за дивацький народ ці художники! Із шкіри пнуться, аби набути популярності, а як тільки вона приходить, — здається, прагнуть позбутись її. Це ж так нерозумно! Бо коли прикро, що про тебе забагато говорять, то ще прикріше, коли про тебе зовсім не говорять. А цей портрет підніс би твоє ім'я, Безіле, далеко над усіма молодими художниками в Англії і примусив би старих запалитись ревностями, коли вони ще здатні на емоції.

— Я знаю, ти будеш сміятися з мене, але я справді не можу виставити цього портрета, — повторив художник. — Занадто багато самого себе я вклав у нього.

Лорд Генрі засміявся, випростуючись на дивані.

— Ну от, я ж знав, що ти сміятимешся. Але це таки щира правда.

— Занадто багато самого себе!

Upon my word, Basil, I didn't know you were so vain; and I really can't see any resemblance between you, with your rugged strong face and your coal-black hair, and this young Adonis, who looks as if he was made out of ivory and rose-leaves. Why, my dear Basil, he is a Narcissus, and you—well, of course, you have an intellectual expression, and all that. But beauty, real beauty, ends where an intellectual expression begins. Intellect is in itself a mode of exaggeration, and destroys the harmony of any face. The moment one sits down to think, one becomes all nose, or all forehead, or something horrid. Look at the successful men in any of the learned professions. How perfectly hideous they are! Except, of course, in the Church. But then in the Church they don't think. A bishop keeps on saying at the age of eighty what he was told to say when he was a boy of eighteen, and as a natural consequence he always looks absolutely delightful. Your mysterious young friend, whose name you have never told me, but whose picture really fascinates me, never thinks. I feel quite sure of that. He is some brainless, beautiful creature, who should be always here in winter when we have no flowers to look at, and always here in summer when we want something to chill our intelligence. Don't flatter yourself, Basil: you are not in the least like him." "You don't understand me, Harry," answered the artist. "Of course, I am not like him. I know that perfectly well. Indeed, I should be sorry to look like him. You shrug your shoulders? I am telling you the truth. There is a fatality about all physical and intellectual distinction, the sort of fatality that seems to dog through history the faltering steps of kings.

It is better not to be different from one's fellows. The ugly and the stupid have the best of it in this world. They can sit at their ease and gape at the play. If they know nothing of victory, they are at least spared the knowledge of defeat. They live as we all should live, undisturbed, indifferent, and without disquiet. They neither bring ruin upon others, nor ever receive it from alien hands. Your rank and wealth, Harry; my brains, such as they are—my art,

Слово честі, Безіле, я не думав, що в тобі стільки марнослава. Ти, з твоїм суворим обличчям і чорним як вугіль волоссям, — і цей юний Адоніс, наче зроблений із слонової кості й трояндових пелюсток! Не бачу найменшої схожості між вами!.. Адже він Нарцис, мій любий, а ти... Ну, звичайно, в тебе одухотворене лице і таке інше... Але Краса, справжня Краса, кінчається там, де починається одухотвореність. Інтелект — уже сам собою щось диспропорційне. Він нівечить гармонію обличчя. Ту ж мить, як хтось береться думати, у нього або видовжується ніс, або розширюється чоло, або щось інше псує лице. Візьми першого-ліпшого з цих визначних учених мужів і подивись, до чого вони всі відразливі! Ясна річ, за винятком церковників. Але в церкві їм не доводиться голів сушити. Вісімдесятирічний єпископ у проповіді повторює те, що йому казали, коли він був вісімнадцятирічним хлопцем, — тож, природно, його вигляд усе так само по-молодечому принадний. Судячи з портрета, твій таємничий юний друг, імені якого ти не хочеш назвати, має чарівну вроду, отже, він ніколи не думає. Я таки цілком певен того. Він — прекрасне бездумне створіння, яке мусить бути з нами завжди: і взимку, коли ми не маємо квіток, щоб милуватись ними, і влітку, коли ми потребуємо чогось, що остудило б мозок. Не лести собі, Безіле: ти ані крихти не схожий на нього.

— Ти не розумієш мене, Гаррі, — відказав митець. — Звичайно, я не схожий на нього. Я знаю це дуже добре. Як на правду, то я б навіть жалкував, якби став на нього схожим. Ти знизуєш плечима? Я щиро кажу.

Усіма, хто має непересічний розум чи красу, правує в житті лихий фатум, — той самий, що спрямовував непевну ходу монархів протягом усієї історії. Краще не виділяти над своїм середовищем. Бо на цім світі виграють лише потвори й нездари. Вони можуть невимушено сидіти і позіхати на виставі життя. Нехай їм зовсім не знана радість перемоги, але ж зате вони обходяться й без гіркоти поразки. Вони живуть так, як ми всі мали б жити: байдужно, без турбот, без хвилювань. Вони не завдають руїни іншим і не зазнають її самі від чужих